



Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Uitvoeringsplan chemische stoffen Kaderrichtlijn Water (KRW)

Versienummer

| | |
|--------|-------------|
| Datum | 8 juni 2026 |
| Status | definitief |

Colofon

| | |
|------------------|---|
| Projectnaam | KRW-impulsprogramma |
| Versienummer | |
| Projectleider(s) | |
| Contact | DG Water en Bodem Dir. Waterkwaliteit en Grote Wateren Waterkwaliteit en Beschikbaarheid Rijnstraat 8 2500 EX Den Haag Postbus 20907 2500 EX Den Haag |
| Bijlage(n) | |
| Auteur(s) | IenW |

Inhoud

Colofon 2

Inleiding 1

Cluster 1: maatregelen monitoring en bronanalyse 4

- 1 Maatregel 1: Verbeteren monitoring 5**
- 2 Maatregel 2: Actualiseren beoordelingsmethodiek 8**
- 3 Maatregel 3: Uitvoeren bronnenanalyse (landelijk/regionaal) 10**

Cluster 2: maatregelen gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen 12

- 4 Maatregel 4: Opnemen KRW-norm in toelatingsbeoordeling 13**
- 5 Maatregel 5: Af- en uitspoeling beter in toelatingsbeoordeling 15**
- 6 Maatregel 6: Versterken toezicht en handhaving 16**
- 7 Maatregel 7: Versnellen terugkoppeling van meetgegevens 18**
- 8 Maatregel 8: Specifieke gebruiksvoorschriften in verordening (provincies, waterschappen) of omgevingsplan (gemeenten) 20**
- 9 Maatregel 9: Versterken product Stewardship en Responsible Care 21**
- 10 Maatregel 10: Intensiveren uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 en Actieplan LTO/NAJK 24**

Cluster 3: maatregelen metalen, PAK's en industriechemicaliën 25

- 11 Maatregel 11: Aanscherpen stoffenbeleid 26**
- 12 Maatregel 12: Algemene regels en maatwerkvoorschriften (in)directe lozingen KRW-proof 27**
- 13 Maatregel 13: KRW-proof lozingsvergunningen en prioriteren toezicht en handhaving 28**
- 14 Maatregel 14: Actieprogramma chemische stoffen KRW bedrijfsleven 30**
- 15 Maatregel 15: Afvalwaterketen KRW-proof 31**

Inleiding

Achtergrond uitvoeringsplan chemische stoffen

Nederland heeft ca. 125 onder de Kaderrichtlijn Water (KRW) genormeerde chemische stoffen¹. Voor bijna tweederde van deze stoffen voldoen we aan de norm. Van 42 stoffen die genormeerd zijn onder de KRW is vastgesteld dat deze landelijk of regionaal nog een probleem vormen². De stoffen die het vaakst niet aan de norm voldoen zijn polybroomdifenylethers (PBDE's oftewel brandvertragers), polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's), gewasbeschermingsmiddelen, biociden en metalen. Tabel 1 geeft een overzicht van de 42 KRW-probleemstoffen.

De aanvullende inzet op deze chemische stoffen is vanuit het KRW-impulsprogramma uitgewerkt tot een uitvoeringsplan met een pakket van 15 maatregelen. Het uitvoeringsplan gaat uit van een stofspecifieke aanpak: dit betekent dat niet voor iedere stof dezelfde (mix aan) maatregel(en) nodig of effectief zijn. In het Bestuurlijk Overleg KRW³ hebben alle partners commitment uitgesproken om zich volop in te zetten voor de uitvoering van het plan.

Met de uitvoering van dit plan worden er goede stappen voorwaarts gezet om de waterkwaliteit voor zover mogelijk komende jaren te verbeteren en daar waar voor chemische stoffen normoverschrijdingen resteren, gebruik te maken van uitzonderingsbepalingen. Voorwaarde daarbij is dat alle genoemde maatregelen voldoende stevig worden opgepakt.

Totstandkoming van het uitvoeringsplan

Voorliggend uitvoeringsplan is opgesteld vanuit het KRW-impulsprogramma en is gericht op het verminderen van emissies naar oppervlaktewater met effectieve en haalbare maatregelen, die aansluiten bij lopend beleid. In 2023-2024 zijn diverse expertbijeenkomsten gehouden en is gesproken met de verschillende betrokken overheden, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Het resultaat is een uitvoeringsplan van 15 maatregelen. In het bestuurlijk overleg KRW van 16 april 2025 hebben de betrokken overheden aangegeven zich in te zetten voor de uitvoering ervan. Voorliggend document betreft een actualisatie van het uitvoeringsplan (stand 2026).

Verwacht resultaat van het uitvoeringsplan

Voor een deel van de stoffen is al veel bekend, en is al voor 2027 effect te verwachten van de voorgenomen maatregelen. Voor andere stoffen en bijbehorende maatregelen is de doorlooptijd langer, met effecten (vooral) na 2027. Dit komt vooral doordat onderzoek nodig is naar bronnen en routes, maar ook omdat de maatregelen grote aanvullende investeringen en daarmee meerjarige programmeringen vragen. Het uitvoeringsplan levert op dat we de KRW-normen

¹In dit uitvoeringsplan wordt uitgegaan van de in de planperiode 2022-2027 genormeerde stoffen. Met de herziening van de Richtlijn prioritaire stoffen – welke uiterlijk 21 december 2027 in de Nederlandse regelgeving geïmplementeerd moet zijn, wordt het aantal KRW-genormeerde stoffen uitgebreid.

²<https://iplo.nl/thema/water/oppervlaktewater/kaderrichtlijn-water/stoffenlijst-krw-impuls/>

³ Deelnemers aan het Bestuurlijk Overleg KRW zijn de minister van IenW, de minister van LNV, het Interprovinciaal Overleg (IPO), Unie van Waterschappen, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), en de (vice)voorzitters van de vijf Regionale Bestuurlijke Overleggen.

halen zo dicht mogelijk bij de deadline van 2027, of dat we kunnen verantwoorden dat we ons maximaal hebben ingespannen als we de norm (nog) niet halen.

TABEL 1: 42 KRW-PROBLEEMSTOFFEN ONDERVERDEELD NAAR TYPE STOF

| Gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen | | Industriechemicaliën en PAK's | | Metalen en overige anorganische stoffen | |
|--|--------------------------|--------------------------------------|----------------------|--|----------|
| u1 | Aclonifen | 18 | Hexachloorbutadieen | 29 | Ammonium |
| 2 | Bifenox | 19 | Dioxines | 30 | Nikkel |
| 3 | (Alpha) Cypermethrin | 20 | PBDEs | 31 | Cadmium |
| 4 | Heptachloor en – epoxide | 21 | PFOS | 32 | Kwik |
| 5 | Tributyltin | 22 | Fluorantheen | 33 | Arseen |
| 6 | Abamectine | 23 | Benzo(a)pyreen | 34 | Barium |
| 7 | Carbendazim | 24 | Benzo(b)fluorantheen | 35 | Boor |
| 8 | Deltamethrin | 25 | Benzo(ghi)peryleen | 36 | Kobalt |
| 9 | Dimethenamid-P | 26 | Benzo(k)fluorantheen | 37 | Seleen |
| 10 | Esfenvaleraat | 27 | Benzo(a)antraceen | 38 | Thallium |
| 11 | Imidacloprid | 28 | Chryseen | 39 | Uranium |
| 12 | Lambda-cyhalothrin | | | 40 | Vanadium |
| 13 | Metolachloor | | | 41 | Zilver |
| 14 | Metazachloor | | | 42 | Zink |
| 15 | Methylpirimifos | | | | |
| 16 | Pirimicarb | | | | |
| 17 | Pyridaben | | | | |

Drie clusters maatregelen

De 15 maatregelen uit het uitvoeringsplan zijn in te delen in 3 clusters:

1. Monitoring en bronanalyse
2. Gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen
3. Metalen, PAK's en industriechemicaliën

De clusters en de maatregelen zijn schematisch weergegeven in onderstaande figuur. Hieronder volgt een korte toelichting per cluster. Vervolgens worden in hoofdstuk 1 tot en met hoofdstuk 15 de verschillende maatregelen nader toegelicht.

Cluster 1: monitoring en bronanalyse

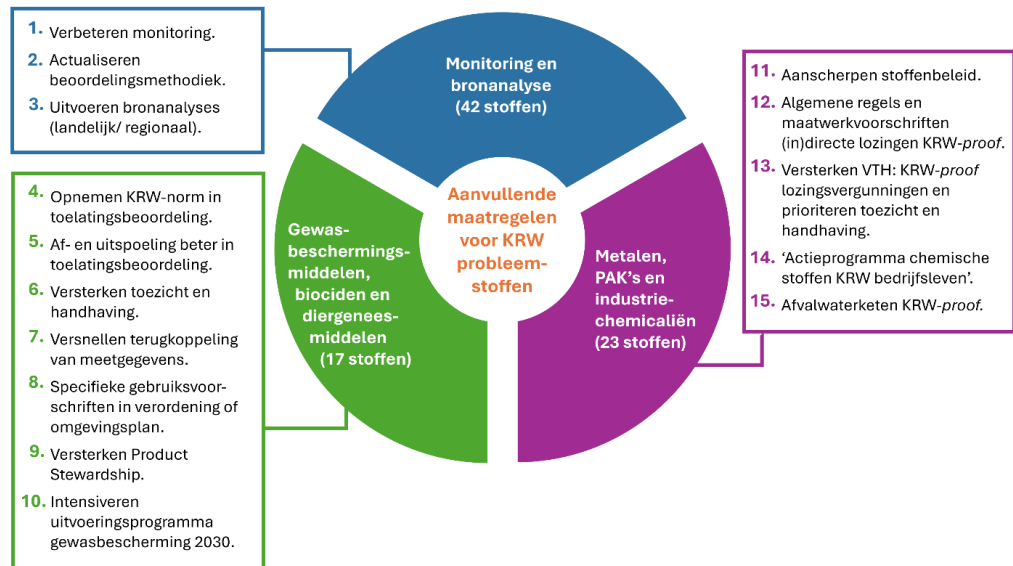
De maatregelen uit dit cluster richten zich op alle 42 KRW-probleemstoffen (zie tabel 1). Ingezet wordt op het verbeteren van de technisch-inhoudelijke aspecten van monitoring en de beoordelingsmethodiek en bronnen van chemische stoffen. Zo wordt onderzoek uitgevoerd om de aanwezigheid van natuurlijke achtergrondconcentraties van specifieke stoffen beter mee te wegen in het toestandsoordeel. Ook wordt ingezet op aanvullend brononderzoek. Met de maatregelen uit dit cluster ontstaat een juist beeld van waar daadwerkelijk nog normoverschrijdingen zijn en wordt meer inzicht verkregen in de bronnen van normoverschrijdingen.

Cluster 2: Gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen

De maatregelen uit dit cluster richten zich op het verminderen van de emissies van stoffen die worden gebruikt in gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen. Het gaat om in totaal 17 KRW-probleemstoffen. De maatregelen richten zich onder meer op het verbeteren van de toelating van middelen en het versterken van toezicht en handhaving van het gebruik van middelen.

Cluster 3: Metalen, PAK's en industriechemicaliën

De maatregelen uit dit cluster richten zich op het beperken van emissies van metalen, PAK's en industriechemicaliën. Het gaat om 23 stoffen⁴. De maatregelen richten zich onder meer op het KRW-proof maken van lozingsvergunningen. Ook worden verbeteringen voorgesteld voor de afvalwaterketen.



FIGUUR 1 SCHEMATISCHE WEERGAVE VAN DE 15 MAATREGELEN

Waterkwaliteit is nooit af

Er zijn veel meer schadelijke stoffen dan de werklijst van 42. Deze andere stoffen zijn óf niet onder de KRW genormeerd, óf worden niet of in beperkte mate normoverschrijdend aangetroffen. Met de herziening van de EU richtlijn prioritaire stoffen komen er voor de planperiode 2028-2033 overigens nieuwe genormeerde stoffen bij.

Ook vanuit het perspectief van drinkwaterbereiding zijn er problematische stoffen(groepen). Emissiereductie voor deze stoffen vraagt ook aandacht. Daarnaast bestaat in Nederland al emissiebeleid ten aanzien van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZS) en opkomende stoffen. Dit betreft duizenden chemische stoffen.

Met de uitvoering van dit plan wordt ervaring opgedaan om emissies naar water te verminderen. We gaan leren hoe het kan door te doen. Het uitvoeringsplan vormt zo een belangrijke stap richting schoon en gezond water in Nederland, breder dan KRW-doelbereik.

⁴ In dit aantal zijn de KRW-probleemstoffen PFOS en ammonium niet meegenomen. Voor PFAS – waar PFOS onder valt – is een apart actieplan. Reductie van emissies van PFAS lopen primair via dit actieplan PFAS. Maatregelen in voorliggend uitvoeringsplan kunnen mogelijk aanvullend zorgen voor verdere reductie. Ook voor ammonium worden niet gericht maatregelen voorgesteld. Met maatregel 15 afvalwaterketen KRW-proof zal wel worden bijgedragen aan het terugbrengen van emissies.

Cluster 1: maatregelen monitoring en bronanalyse

1 Maatregel 1: Verbeteren monitoring

1.1 Inleiding op de maatregel

Deze maatregel bestaat uit twee delen: 1a) het verbeteren van de monitoringsprogramma's en 1b) het inzetten van de beste beschikbare meetmethoden.

1.1.1 *Maatregel 1a: verbeteren monitoringsprogramma's*

Onder de Kaderrichtlijn Water worden drie typen monitoring onderscheiden: toestand- en trendmonitoring, operationele monitoring en monitoring voor nader onderzoek. Toestand- en trendmonitoring (TT) vindt plaats op een beperkt aantal strategische meetlocaties binnen een stroomgebied die gezamenlijk een beeld geven van de toestand van het stroomgebied in zijn geheel. Operationele monitoring (OM) vindt plaats om de toestand vast te stellen van de waterlichamen waarvan (uit TT) gebleken is dat ze gevaar lopen de milieudoelstellingen niet te bereiken en om de effecten van uitgevoerde maatregelen te beoordelen. Monitoring voor nader onderzoek kan worden ingesteld om:

- de oorzaak van een overschrijding vast te stellen;
- in de situatie waarin nog geen OM is ingesteld te achterhalen waarom één of meer waterlichamen de milieudoelstellingen niet bereiken, of
- de omvang en het effect van een incidentele verontreiniging vast te stellen.

De chemische monitoring voor de KRW heeft tot doel om voor een stof vast te stellen of (blijvend) aan de norm wordt voldaan. In Nederland maken we voor de toetsing aan de norm standaard gebruik van de laatste drie meetjaren. Als de toetsing uitwijst dat nog niet wordt voldaan en de oorzaak daarvan niet bekend is, kan dit aanleiding zijn om extra te monitoren (extra monitoringslocaties, hogere monitoringsfrequentie) teneinde de locatie van de emissiebron beter vast te stellen. Als daarentegen de beoordeling uitwijst dat aan de norm wordt voldaan en als er tevens geen sprake is van toenemende lozing van de stof, kan de waterbeheerder de monitoring extensiveren (minder monitoringslocaties, lagere monitoringsfrequentie). Dit betekent dat het monitoringsprogramma jaarlijks aangepast kan worden op basis van de toetsingsresultaten uit het voorgaande jaar en uitgaande van standaard monitoring in jaarlijkse cyclus – van de metingen uit de drie jaren daarvóór.

Diverse KRW regio's (Rijn-west, Maas, Rijn-oost) en individuele waterschappen (Fryslân) hebben de afgelopen jaren hun monitoringprogramma's kritisch tegen het licht laten houden door onderzoeks- en adviesbureau Ecofide. Hieruit komen een aantal generieke aanbevelingen naar voren, die voor alle waterbeheerders van toepassing zijn. Gebleken is dat monitoringsresultaten soms zijn toegekend aan (ofwel 'geprojecteerd naar') een groot aantal waterlichamen, terwijl vermoedelijk sprake is van een incidentele of plaatselijke verontreiniging in het waterlichaam waarin gemonitord is. Het beperken van het aantal meetlocaties leidt tot vals positieve en vals negatieve beoordelingen. Dit maakt duidelijk dat de waterbeheerders de hypothesen die aan het monitoringsprogramma ten grondslag hebben gelegen na de toetsing van de meetresultaten zorgvuldig op juistheid moeten controleren. Het kan nodig zijn om de stof (bijvoorbeeld gedurende één jaar) op extra locaties te monitoren. Het doorvoeren van de (generieke) aanbevelingen van Ecofide in de monitoringsprogramma's van de waterbeheerders leidt tot een correcter beeld van de normoverschrijdingen. Dit biedt een betere basis voor het opsporen van de oorzaak van de overschrijdingen (zie ook maatregel 3:

bronnenanalyse). Het onderzoek van Ecofide laat zien dat het ook kan leiden tot minder normoverschrijdingen. Anderzijds kan monitoring op extra locaties er ook toe leiden dat normoverschrijdingen worden aangetoond die tot nu toe onbekend waren.

1.1.2

Maatregel 1b: inzetten van beste beschikbare meetmethoden

Diverse stoffen, vooral gewasbeschermingsmiddelen, zijn 'niet-toetsbaar'. De meting ligt dan onder de rapportagegrens en deze rapportagegrens ligt boven de norm. In 2024 is voor 27 van de 42 stoffen van de lijst van de KRW impuls stoffen minimaal in één waterlichaam geconstateerd dat de stof niet-toetsbaar is. Voor een aantal werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen (tributyltin, bifenox, cypermethrin, irgarol, abamectine, deltamethrin, esfenvaleraat, lambda-cyhalotrin, methylpirimifos en pyridaben), en in PFOS, een aantal metalen (kwik, selenium, zilver) en PAK's was dat in meer dan 10% van de waterlichamen het geval.

Bij de monitoring van stoffen voor de KRW gelden de prestatiekenmerken van de QA/QC-richtlijn (Richtlijn 2009/90/EG) als minimumeis:

- rapportagegrens < 30% van norm.
- meetonzekerheid ten hoogste 50% op het normniveau.

Met de beschikbare analysemethoden kan niet voor alle KRW-stoffen aan deze minimumeis worden voldaan. Zie hiervoor het bestand Prestatiekenmerken analysemethoden KRW-stoffen, 20-12-2021 op [het waterkwaliteitsportaal](#). Inmiddels halen [laboratoria](#) lagere rapportagegrenzen voor een serie gewasbeschermingsmiddelen, waaronder abamectine en de synthetische pyrethroïden cypermethrin, deltamethrin, esfenvaleraat en lambda-cyhalotrin. Voor deltamethrin en lambda-cyhalotrin wordt, ook met de verbeterde analysemethoden, de eis aan de rapportagegrens nog niet gehaald.

In de Checklist opdrachtverlening stofanalyses KRW (werkgroep RAM, 27 mei 2021) zijn de stappen beschreven die de waterbeheerder kan volgen om ervoor te zorgen dat door het laboratorium de juiste analysemethoden worden ingezet. Als de rapportagegrens niet wordt gehaald, dient de beste beschikbare analysemethode te worden ingezet die niet tot buitenproportionele kosten leidt.

Laboratoria stemmen hun activiteiten gezamenlijk af binnen het zogenoemde ILOW-overleg. Indien de huidige rapportagegrenzen te hoog blijken, kan een individueel laboratorium binnen dit verband nagaan of metingen elders wel met lagere rapportagegrenzen kunnen worden uitgevoerd. Wanneer blijkt dat geen van de betrokken laboratoria aan de gewenste detectielimieten kan voldoen, wordt binnen ILOW-verband in sommige gevallen ingezet op de ontwikkeling of doorontwikkeling van meetmethoden. De aangepaste richtlijn prioritaire stoffen heeft geleid tot een sterk toegenomen vraag naar meetmethoden voor nieuwe stoffen, evenals naar verdere verlaging van diverse rapportagegrenzen.

Voor stoffen met een biotanorm geldt dat het mogelijk is gebleken om ze zowel in regionale wateren als in rijkswateren op een voldoende laag niveau te meten om aan de biotanorm te kunnen toetsen. Een aantal van deze stoffen (PBDE's, kwik, heptachloor- en epoxide, PAK's) kan in water niet of niet in alle oppervlaktewaterlichamen op een voldoende laag niveau worden gemeten. Voor o.a. de prioritaire stoffen met een biotanorm geldt bovendien dat ze volgens de Richtlijn prioritaire stoffen als richtsnoer eens in de drie jaar moeten worden gemeten om de langetermijntendens vast te stellen.

In veel regionale wateren zijn voor het laatst in 2020 metingen in biota gedaan. Deze vallen in de vorige KRW-planperiode en worden daarom niet betrokken in de toestandsbeoordeling die in 2027 plaatsvindt. Dit betekent dat in de lopende KRW-planperiode meting van de stoffen met een biotanorm moet plaatsvinden.

Effect van consequent gebruiken van bovenstaande uitgangspunten is dat het aantal stof-waterlichaam combinaties met het oordeel 'niet-toetsbaar' tot een (haalbaar) minimum wordt beperkt. Een deel van de oordelen 'niet-toetsbaar' verschuift naar 'voldoet niet', d.w.z. het aantal gerapporteerde normoverschrijdingen zal door deze maatregel stijgen.

1.2 **Stoffen waarvoor maatregel wordt ingezet**

De voorgestelde verbeteringen in het monitoringsprogramma wordt ingezet voor alle stoffen die de norm overschrijden, d.w.z. alle 42 stoffen van de lijst voor de KRW impuls stoffen. De verbeterde meettechnieken worden ingezet voor alle stoffen waarvoor oordelen "niet-toetsbaar" zijn gerapporteerd. Dit geldt vooral voor de gewasbeschermingsmiddelen waarvan recentelijk een analysemethode beschikbaar is gekomen die aan de KRW-eisen voldoet (abamectine, cypermethrin, deltamethrin, esfenvaleraat en lambda-cyhalotrin).

1.3 **Aanpak**

De waterbeheerders werken al enkele jaren aan de verbetering van hun monitoringsprogramma's en aan vermindering van het aantal oordelen 'niet-toetsbaar' in de rapportage over de chemische toestand. Waterbeheerders zijn de afgelopen jaren aan de slag gegaan met het opvolgen van de adviezen van Ecofide en met gebruik van de Checklist opdrachtverlening stofanalyses KRW. Jaarlijks wordt door IenW de Voortgangstabel toestand en maatregelen KRW-chemie opgesteld en besproken in het landelijk KRW-overleg.

Maatregel 1 wordt getrokken door het bestaande Regionale afstemmingsoverleg monitoring (RAM) voor de Kaderrichtlijn Water. In deze werkgroep zit een vertegenwoordiger van elke KRW-regio. De werkgroep RAM wordt getrokken vanuit IenW. Het Informatiehuis Water neemt deel om zorg te dragen voor goede afstemming van de monitoring met de toestandsbeoordeling (met de tool 'Aquo-kit') en toestandsrapportages. Centrale leidraad voor de monitoring en toestandsbeoordeling is het [Protocol monitoring en toestandsbeoordeling oppervlaktewaterlichamen KRW](#).

1.4 **Doelen en beoogde resultaten**

Doel van de maatregel is om vanaf toestandsbeoordeling 2026:

- Aantal 'geen oordeel' naar 0.
- Aantal 'niet-toetsbaar' naar minimum.
- Correcte rapportage aantal 'voldoet niet'; geen verkeerde projecties.

Dit heeft als resultaten dat:

1. Monitoringsprogramma van alle waterbeheerders verbeterd en geactualiseerd
2. Vaststellen situaties die om monitoring nader onderzoek vragen
3. Gebruik van juiste analysemethoden door laboratoria doordat waterbeheerders de checklist opdrachtverlening stofanalyses KRW toepassen.

2 Maatregel 2: Actualiseren beoordelingsmethodiek

2.1 Inleiding op de maatregel

In de lijsten met prioritaire en specifieke verontreinigende stoffen voor de Kaderrichtlijn Water zijn 22 metalen opgenomen. Veel daarvan overschrijden de norm in Nederlandse wateren. Voor metalen geeft de KRW echter ruimte om rekening te houden met biobeschikbaarheid of natuurlijke achtergrondconcentraties. Tot nu toe zijn deze twee aspecten op landelijke schaal ingevoerd. Voor achtergrondconcentraties bestaan er echter regionale patronen die eerder niet in beeld zijn gebracht. Deltares heeft een nieuw voorstel gedaan waarmee vanaf 2026 beter gecorrigeerd kan worden voor regionale variaties in natuurlijke achtergrondconcentraties. Ook voor ammonium worden natuurlijke achtergrondconcentraties onvoldoende meegewogen in de toestandsbepaling.

2.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

De maatregel betreft wijziging van regionale en/of landelijke natuurlijke achtergrondconcentraties voor de metalen arseen, barium, boor, cadmium, kobalt, kwik, nikkel, seleen, thallium, uranium, vanadium en zink. Aanvullend worden ook voor ammonium natuurlijke achtergrondconcentraties bepaald.

2.3 Aanpak

Deltares heeft opdracht gekregen om nieuwe landelijke en regionale natuurlijke achtergrondconcentraties voor metalen te bepalen. De rapportage is mei 2025 definitief gemaakt. De rapportage is besproken met de Wetenschappelijke klankbordgroep Normstelling Water en Lucht en vervolgens besproken met het RAM en cluster MRE. Het protocol monitoring en toestandsbeoordeling oppervlaktewaterlichamen KRW zal voor dit onderdeel worden aangepast.

Vooruitlopend op definitieve vaststelling, zijn in 2025 werksessies georganiseerd waarin de waterbeheerders alvast begeleid zijn bij het bepalen van de gevolgen van de (voorgenomen) wijzigingen.

Natuurlijke achtergrondconcentraties in oppervlaktewater zijn het gevolg van uitloging van metalen uit de bodem. Na uitloging uit de bodem verspreiden de metalen zich met het bewegende oppervlaktewater. In het rapport van Deltares zijn daarom geen harde grenzen getrokken om de gebieden waarvoor de regionale natuurlijke achtergrondconcentraties gelden. Via werksessies wordt de waterbeheerders hulp geboden bij het kiezen van de waterlichamen waarvoor de regionale natuurlijke achtergrondconcentratie wel en niet geldt. De waterbeheerder moet de argumenten daarvoor zelf vastleggen in de achtergronddocumentatie van het eigen monitoringsprogramma. De waterbeheerders worden via de werksessies tevens begeleid bij het bepalen van mogelijke maatregelen voor het reduceren van de resterende normoverschrijdingen voor metalen.

Voor ammonium is een vergelijkbaar traject gestart. De rapportage wordt in 2026 afgerond en moet vervolgens via besprekingen in het RAM en het cluster MRE ook verwerkt worden in het Protocol. Inschatting is dat de verbeterde beoordeling vanaf de toestandsbepaling 2027 plaatsvindt.

2.4 Doelen en beoogde resultaten

Doel van deze maatregel is om de werkelijke natuurlijke achtergrondconcentraties beter mee te nemen in de beoordeling. Hiermee kan het aantal normoverschrijdingen voor metalen en ammonium correct onderbouwd gereduceerd worden.

Het beoogde resultaat is dat in het 'protocol monitoring en toestandsbeoordeling oppervlaktewaterlichamen KRW' de passages over correctie voor natuurlijke achtergrondconcentraties metalen aangepast zijn op basis van de voorstellen die Deltares hiervoor heeft gedaan. Hiermee wordt vanaf 2026 bij de beoordeling rekening gehouden met regionale achtergrondconcentraties van metalen. Voor ammonium is dit vanaf 2027.

3 Maatregel 3: Uitvoeren bronnenanalyse (landelijk/regionaal)

3.1 Inleiding op de maatregel

Voor elke normoverschrijding van een stof in een waterlichaam moet duidelijk zijn wat de verontreinigingsbronnen zijn. Daarmee wordt inzichtelijk of in het kader van de KRW (impuls) al effectieve maatregelen in beeld zijn, of dat nog moet worden nagegaan welke maatregel (extra) genomen kan worden.

Voor stoffen die alleen lokaal een normoverschrijding laten zien, of die in een gebied met diffuse verontreiniging een afwijkende hogere concentratie laten zien, is een lokale analyse nodig om de bron vast te stellen. Een lokale analyse kan bestaan uit meerdere componenten: meting op extra meetlocaties of op extra tijdstippen (monitoring voor nader onderzoek), meting in afvalwater of effluent en (literatuur)onderzoek naar mogelijke bronnen.

Waterschappen en Rijkswaterstaat gaan via deze maatregel na voor welke normoverschrijdingen nog een lokale analyse van de bronnen moet plaatsvinden.

3.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

De maatregel geldt voor alle 42 KRW-probleemstoffen.

3.3 Aanpak

Waterschappen en Rijkswaterstaat gaan aan de slag met het vaststellen voor welke normoverschrijdingen in het eigen beheergebied de bronnen onvoldoende in beeld zijn. In 2025 bepaalt elke waterbeheerder voor welke normoverschrijdingen een lokale analyse nodig is. Onderdeel van een lokale analyse kan zijn dat (ook) in de afvalwaterketen wordt gemeten. Als de verontreiniging via rwzi-effluent het oppervlaktewater blijkt te hebben bereikt, is dat reden om na te gaan via welke route de stof daarin terecht gekomen is. Dit kent samenhang met de uitvoering van emissieanalyses bij rwzi's, onderdeel van maatregel 15.

De lokale analyses die uiterlijk in 2026 worden afgerond, kunnen gebruikt worden voor het bepalen van stofbelastingen en maatregelenpakketten voor SGBP4 en bijbehorende documentatie.

Onderzoek IenW

Van een aantal van de normoverschrijdende stoffen is bekend dat ze (naast andere bekende bronnen) via Rwzi's in het oppervlaktewater komen, maar is het onduidelijk welke antropogene bronnen daaraan in welke mate ten grondslag liggen. Dit geldt vooral voor:

- Broombrandvertragers (PBDE's)
- Metalen zilver, kobalt, nikkel, arseen en kwik
- Gewasbeschermingsmiddelen die ook als biocide of diergeneesmiddel worden gebruikt:
 - o cypermethrin (gebruik buiten de landbouw);
 - o carbendazim (gebruik als biocide)
 - o deltamethrin (gebruik buiten de landbouw)
 - o esfenvaleraat (gebruik buiten de landbouw)
 - o imidacloprid (gebruik als biocide/diergeneesmiddel)
 - o lambda-cyhalotrin (gebruik als biocide/diergeneesmiddel)

In 2025 zijn twee bronanalyses uitgevoerd via literatuuronderzoek en het raadplegen van bestaande (meet)data. Dit gaat om een studie naar het gebruik van vijf insecticiden ([Antea, 2025](#)) en een nadere studie naar de herkomst van zes KRW-stoffen op basis van emissieregistratiegegevens ([Deltares, 1 juli 2025](#)). In 2026 wordt een aanvullende bronanalyse opgeleverd voor de zes KRW-stoffen.

Door veel waterschappen en provincies worden in 2025 en 2026 extra metingen van KRW-stoffen in influent en/of effluent van Rwzi's gedaan. Voor broombrandvertragers (PBDE's) en zilver geldt dat moeilijk vastgesteld kan worden in welke mate RWZI-effluent bijdraagt aan de normoverschrijdende concentraties in oppervlaktewaterlichamen, omdat de gangbare rapportagegrenzen voor meting in effluent daarvoor te hoog liggen. IenW gaat in 2025-2026 na welke mogelijkheden er zijn om deze stoffen op voldoende laag niveau te meten.

Het onderzoek naar verontreinigingsbronnen, ook lokale analyses die waterbeheerders doen, gaat waarschijnlijk informatie opleveren die gebruikt kan worden om de schattingen te verbeteren van de emissies van stoffen zoals opgenomen in de emissieregistratie. In de loop van 2025 en 2026 wordt meer duidelijk over de aard en omvang van gewenste aanpassingen in de emissieregistratie.

3.4 Doel en beoogde resultaten

Doel van de maatregel is dat uiterlijk in 2027 voor alle individuele normoverschrijdingen de (aannemelijke) bronnen zijn benoemd, zodat duidelijk is welke maatregel nodig is of welke maatregelen nodig zijn en bepaald kan worden welke partijen voor de maatregelen aan zet zijn.

Het resultaat is dat waterbeheerders voor elke normoverschrijding aannemelijk gemaakt hebben wat de verontreinigingsbronnen zijn en hier zo mogelijk passende maatregelen voor opnemen in hun water(beheer)plannen.

Cluster 2: maatregelen gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen

4 Maatregel 4: Opnemen KRW-norm in toelatingsbeoordeling

4.1 Inleiding op de maatregel

Met deze maatregel wordt bezien hoe de KRW-norm voor de structurele normoverschrijdingen van onder de KRW genormeerde stoffen een plek kan krijgen in de toelatingsbeoordeling door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb).

Om te kunnen ingrijpen in een bestaande toelating maakt het Ctgb gebruik van artikel 44 van de Europese Verordening voor gewasbeschermingsmiddelen. Dit artikel schrijft voor dat een lidstaat moet ingrijpen in de toelating indien de normoverschrijding wordt veroorzaakt door de toelating zelf. Het ingrijpen kan bestaan uit verschillende maatregelen, zoals het voorschrijven van extra drift-reducerende maatregelen, het inperken van de dosering of frequentie van toedienen, het intrekken van bepaalde toepassingen of de hele toelating.

4.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

De maatregel is gericht op de beoordeling door het Ctgb voor het toelaten van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. De KRW impuls legt prioriteit bij de 12 stoffen in de werkljst van 42 stoffen met een toelating als gewasbeschermingsmiddel en/of biocide: Aclonifen, Bifenox, (Alpha) Cypermethrin, Abamectine, Deltamethrin, Dimethenamid-P, Esfenvaleraat, Imidacloprid (geen toelating meer als gewasbeschermingsmiddel), Lambda-cyhalothrin, Metazachloor, Pirimicarb en Pyridaben.

4.3 Aanpak

Het ministerie van LNVN ontwikkelt een selectiemethodiek, waarmee het Ctgb, op basis van de meetgegevens in de Bestrijdingsmiddelenatlas, de werkzame stoffen kan selecteren die structureel tot normoverschrijdingen hebben geleid. Dit om, conform de interpretatie van de Europese Commissie hoe om te gaan met KRW normoverschrijdingen, aannemelijk te maken dat de overschrijding het gevolg is van toepassing volgens de wettelijke gebruiksvoorschriften. Voordeel van het vaststellen van een selectiemethode, is dat het Ctgb, bijvoorbeeld op het moment dat de Europese herziening van de lijst met prioritaire stoffen is afgerond, die methode dan ook op die nieuwe stoffen kan toepassen.

Parallel aan de ontwikkeling van de selectiemethodiek, wordt een wetenschappelijk model ontwikkeld hoe toelatingen moeten worden beoordeeld aan de KRW normen. De huidige modellen gaan uit van de toelatingscriteria in het kader van Verordening (EG) nr. 1107/2009 en blootstelling in de kavelsloot. Dat moet worden vertaald naar KRW-normen in KRW waterlichamen. WUR en Deltares hebben hiervoor een interim-beoordelingsmethodiek ontwikkeld (gereed april 2026). Om dit model te valideren en om het wetgevende traject voor de inzet van het model te doorlopen kan het worden ingezet vanaf (medio) 2027.

Voor biociden onderzoekt het ministerie van IenW of – in navolging op de ingezette werkwijze voor gewasbeschermingsmiddelen – een vergelijkbare aanpassing van de selectie- en beoordelingsmethodiek kan worden ontwikkeld. Bij biociden en gebruik als diergeneesmiddel zijn de omvang van het gebruik en de emissiepaden grotendeels onbekend, wat adequate toelatingsbeoordeling lastig maakt.

4.4 Doelen en beoogde resultaten

Doel van de maatregel is om de toelating en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden in overeenstemming te brengen met de vereisten van de KRW.

5 Maatregel 5: Af- en uitspoeling beter in toelatingsbeoordeling

5.1 Inleiding op de maatregel

In de toelatingsbeoordeling van gewasbeschermingsmiddelen wordt op dit moment de route via uitspoeling naar grondwater en drainage naar oppervlaktewater niet meegenomen. Via deze maatregel wordt het toetsen van deze routes toegevoegd aan de beoordelingsmethodiek door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb).

5.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

De maatregel is gericht op de herbeoordeling door het Ctgb voor het toelaten van gewasbeschermingsmiddelen. De KRW impuls legt prioriteit bij de 11 stoffen in de werklijst van 42 stoffen met een toelating als gewasbeschermingsmiddel: Aclonifen, Bifenox, (Alpha) Cypermethrin, Abamectine, Deltamethrin, Dimethenamid-P, Esfenvaleraat, Lambda-cyhalothrin, Metazachloor, Pirimicarb en Pyridaben.

5.3 Aanpak

Het uitwerken van deze maatregel is onderdeel van het Beleidsondersteunend Onderzoek -Beoordelingssystematiek Toelating Gewasbeschermingsmiddelen van LVVN.

NB. Naast de genoemde routes resteren mogelijk (stofsamen) specifieke nog andere relevante emissieroutes als depositie en verspreiding via verwaaiing van aan gronddeeltjes gehechte stoffen. Dit maakt vooralsnog geen deel uit van deze maatregel. Op basis van de resultaten en inzichten die volgen uit deze maatregel kan worden bezien of nadere inzet op emissieroutes als depositie en verwaaiing zinvol en doelmatig is.

5.4 Doelen en beoogde resultaten

Het doel van deze maatregel is om de meest actuele versie van het model voor uitspoeling en drainage toe te voegen aan toelatingsbeoordeling. Gedacht wordt aan GeoPEARL 4.4.4 en DRAINBOW (een nieuw emissiemodel waar drainage ook in zit). Door de verbeterde modellen toe te passen in de toelatingsbeoordeling, kunnen betere keuzes worden gemaakt over de toelating van middelen en bijbehorende voorschriften. Hierover wordt in 2026 naar alle waarschijnlijkheid een besluit genomen.

6 Maatregel 6: Versterken toezicht en handhaving

6.1 Inleiding op de maatregel

Het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) speelt een essentiële rol in het beschermen van de waterkwaliteit in Nederland. Deze maatregel is gericht op het intensiever en effectiever toezicht houden op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen (de eerste voornamelijk vanuit de landbouw) en het verbeteren van de naleving. Daar waar nodig wordt ingezet op handhaving.

6.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

De maatregel is gericht op het terugdringen van normoverschrijdingen van de volgende stoffen: Aclonifen, Bifenoxy, (Alpha) Cypermethrin, Heptachloor en – epoxide, Tributyltin, Abamectine, Carbendazim, Deltamethrin, Dimethenamid-P, Esfenvaleraat, Imidacloprid, Lambda-cyhalothrin, Metolachloor, Metazachloor, Methylpirimifos, Pirimicarb en Pyridaben.

6.3 Aanpak

In 2025 is een verbeterde samenwerking gestart tussen de verschillende toezichthouders bij waterkwaliteit. Dit zijn de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), de Inspectie voor de Leefomgeving en Transport (ILT), Rijkswaterstaat, Unie van Waterschappen en Omgevingsdienst NL. De contouren van de samenwerking zijn vastgelegd in een intentieverklaring voor een integrale, gebiedsgerichte aanpak 'Samen voor schoner water'. Onderdeel van de aanpak is het inzichtelijk maken van acties en actiehouders om de oorzaken van de risico's aan te pakken. Ook worden diverse VTH-pilots voor schoon water uitgevoerd en wordt ingezet op het creëren van een netwerk van experts en toezichthouders die hun kennis en ervaring delen om gezamenlijke doelstellingen te bereiken. Zij reflecteren op de aanpak en resultaten om de werkwijze continu te verbeteren. Daarnaast helpt dit om signalen af te geven aan beleidsmakers over knelpunten in de uitvoering en mogelijkheden om de handhaafbaarheid van wet- en regelgeving te verbeteren. Rijkswaterstaat neemt – vanwege onderbezetting – alleen deel aan de intentieverklaring voor wat betreft de uitwisseling van informatie, kennis- en data-uitwisseling.

Op het gebied van toezicht op de glastuinbouw is sterk ingezet op verbetering van de informatievoorziening voor toezichthouders via de uitvoeringsorganisatie glastuinbouw. Goede data over o.a. teelten, waterstromen en lozingen is van belang voor effectief risicogericht toezicht. Via de klankbordgroep van toezichthouders onder het Platform Duurzame Glastuinbouw wordt kennisdeling en kennisversterking van toezichthouders van verschillende organisaties gestimuleerd. IenW heeft signalen vanuit het Platform Duurzame Glastuinbouw benut om wetswijzigingen in gang te zetten. Zo is een rapportageplicht voor natriumconcentraties toegevoegd. Toezichthouders kunnen aan de hand van het verloop van de natriumconcentraties lozingen op het spoor komen. Normaal gesproken lopen natriumconcentraties op door verdamping, tenzij water ververst is na een lozing. Door andere wetswijzigingen ontstaat beter zicht op de implementatie van de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen.

Op 2 maart 2026 heeft het bestuurlijke symposium 'waterkwaliteit: oplossingen in de keten' plaatsgevonden, met de focus op vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van waterkwaliteit. Er was een brede bestuurlijke

deelname vanuit overheden, de afvalwaterketen en de glastuinbouwsector. Door de samenwerking tussen toezichthoudende instanties te intensiveren, wordt gewerkt aan effectiever risicogericht toezicht en passende sanctionering van misstanden.

6.4 Doelen en beoogde resultaten

Het doel is het verminderen van emissies en het voorkomen van normoverschrijdingen in het oppervlaktewater als gevolg van illegaal of onjuist gebruik. Het verbeteren en versterken van toezicht en handhaving richt zich op de volgende resultaten:

- Bewustzijn/alertheid bij organisaties verhogen/vergroten over welke rol zij kunnen spelen vanuit hun bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor het halen van de KRW doelen.
- Inventarisatie door de betrokken organisaties waar vanuit bevoegdheden/verantwoordelijkheden verbeteringen mogelijk zijn.
- Uitvoeren van concrete acties om toezicht en handhaving te verbeteren op basis van een risicogerichte, gebiedsgerichte, sectorgerichte en bedrijfsgerichte benadering.
- Benutten van signalen van toezichthouders over benodigde aanpassingen in regelgeving, om emissies te verminderen en de handhaafbaarheid van regelgeving te verbeteren.

7 Maatregel 7: Versnellen terugkoppeling van meetgegevens

7.1 Inleiding op de maatregel

Wanneer ondernemers sneller (binnen uiterlijk drie maanden, bij voorkeur enkele weken) terugkoppeling krijgen van de monitoringsresultaten van grond- en oppervlaktewater in hun regio, kan adequaat, en nog tijdens een groeiseizoen, een relatie worden gelegd tussen het handelen van agrariërs en loonwerkers en vastgestelde normoverschrijdingen. Met de opgedane inzichten kunnen de ondernemers passende maatregelen nemen om de emissie van (specifieke) gewasbeschermingsmiddelen te voorkomen. Het sneller beschikbaar krijgen van monitoringsresultaten stelt toezichthouders beter in staat om toezicht te houden.

De maatregel is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Duurzame Gewasbeschermingsmiddelen 2030 2.0. Met de maatregel wordt ook invulling gegeven aan de Motie Grinwis⁵.

7.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

De maatregel richt zich op de agrarische emissies van KRW-genormeerde werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen.

7.3 Aanpak

Eind 2023 is geïnventariseerd wat er landelijk al loopt rond het sneller terugkoppelen van monitoringsgegevens (naar aanleiding van de motie Grinwis). Er bleken al diverse initiatieven te zijn. In opdracht van het ministerie van IenW heeft CLM in 2024 [een handreiking](#) met een stappenplan opgesteld die handvatten biedt bij een gebiedsgerichte terugkoppeling en duiding van metingen door waterschappen aan agrariërs en toelatinghouders. In 2025 is deze handreiking getest in vijf pilotgebieden. Daarbij zijn in 2025 een aantal bijeenkomsten georganiseerd om de ervaringen vanuit de pilotgebieden te delen. Met de opgedane ervaring is de handreiking geactualiseerd.

De handreiking met het stappenplan als hulpmiddel in de praktijk is als waardevol ervaren. Zeker voor de glastuinbouw zijn er veel mogelijkheden voor opschaling van lopende terugkoppelingsprojecten, onder andere omdat de benodigde monitoring relatief goedkoop en eenvoudig is. Projecten in de open teelt met de monitoringstechniek 'passive samplers' zijn ook succesvol, maar zijn onder andere vanwege de hoge monitoringskosten minder eenvoudig grootschalig toe te passen. Aandachtspunt is ook dat het lastig is en blijft om monitoringresultaten direct te relateren aan gebruik van een middel door één (of meerdere) agrarische ondernemer(s).

Daarnaast is het opbouwen van een goede relatie tussen agrarische ondernemers en het waterschap van belang: dit kost tijd. IenW blijft via Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) betrokken bij de bestaande en nieuwe projecten en maakt met de DAW-programmaorganisatie afspraken over het benutten en verder verspreiden van de handreiking.

7.4 Doelen en beoogde resultaten

Doel is dat er bij geconstateerde normoverschrijdingen, passende emissiereductiemaatregelen worden genomen door ondernemers. Hiervoor is het

⁵ [\(Glas\)tuinbouw | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

nodig om snel metingen te duiden en effectieve reductiemaatregel te selecteren. De aanpak zorgt tegelijkertijd voor bewustwording bij agrariërs en sluit aan bij een doelgerichte aanpak: bedrijfsvoering leidt niet tot KRW normoverschrijdingen.

8 Maatregel 8: Specifieke gebruiksvoorschriften in verordening (provincies, waterschappen) of omgevingsplan (gemeenten)

8.1 Inleiding op de maatregel

De toelating door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) regelt (onder meer) generiek de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en de wettelijke gebruiksvoorschriften.

Normoverschrijdingen door gebiedspecifieke omstandigheden kunnen vragen om aanvullende gebruiksvoorschriften op de toelating voor een specifieke teelt in een specifiek gebied. Deze kunnen worden opgenomen in de verordening van provincies of waterschappen, of in de omgevingsplannen van gemeenten. Dit betreft niet alleen oppervlaktewater maar ook grondwater en daarmee drinkwaterbronnen. Decentrale overheden kunnen ook aanvullende maatregelen over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen opnemen in de contracten bij het verpachten van gronden. Het gaat hier dus om voorschriften voor drie categorieën:

- Gebruik op eigen, verpachte grond
- Gebruik in grondwaterbeschermingsgebieden en intrekgebieden
- Knelpunten i.v.m. gebiedspecifieke omstandigheden

Ook het Rijk kan aanvullend op de generieke toelating aanvullende maatregelen nemen, bijvoorbeeld door in het Besluit activiteiten leefomgeving regels opnemen voor activiteiten waarbij gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt.

8.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

De maatregel richt zich op de agrarische emissies van KRW-genormeerde werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen.

8.3 Aanpak

In 2023 is op verzoek van de verschillende overheden een overzicht gemaakt van de juridische instrumenten in de Omgevingswet, die overheden beschikbaar hebben om emissies vanaf agrarische percelen te verminderen. Dit heeft geresulteerd in de [factsheet aanpassen grondgebruik voor KRW](#). Vervolgens is in 2024 een [afweegkader](#) regio opgesteld en daarna in 2025 een afweegkader Rijk-regio opgesteld waarmee op basis van diverse objectieve criteria bepaald kan worden wat in specifieke gevallen de meest optimale instrumenten zijn om in te zetten. Het afweegkader kan bijdragen aan het gesprek tussen Rijk en regio en aan de gedeelde ambitie om de KRW-doelstellingen te behalen. In het Bestuurlijk Overleg KRW van 5 februari 2026 is afgesproken dit afweegkader als hulpmiddel te gebruiken bij de besluitvorming over de reductie van de restopgave voor agrarische emissies naar water.

8.4 Doelen en beoogde resultaten

Doel van de maatregel is het verminderen van normoverschrijdingen door agrarische emissies van gewasbeschermingsmiddelen, door het opnemen van specifieke gebruiksvoorschriften in verordening of omgevingsplan aanvullend op de generieke wettelijke gebruiksvoorschriften van het Ctgb. Het resultaat is een overzicht/factsheet van het beschikbare juridische instrumentarium ([Flo Legal, 2023](#)) en een afweegkader regio (Arcadis, 2024) en een afweegkader Rijk-regio (Haskoning, 2025). Overheden worden gestimuleerd om de factsheet en de afweegkaders als hulpmiddel te gebruiken bij de bestuurlijke afweging. De factsheet en het afweegkader regio bevatten ook standaardteksten die overheden kunnen gebruiken.

9 Maatregel 9: Versterken product Stewardship en Responsible Care

9.1 Inleiding op de maatregel

'Product Stewardship' en 'Responsible Care' zijn vrijwillige initiatieven binnen de (met name chemische) industrie gericht op duurzaamheid, veiligheid en gezondheid. Product Stewardship richt zich op de verantwoordelijkheid voor de gehele levenscyclus van een product, terwijl Responsible Care een breder, wereldwijd programma is voor continue verbetering van milieuprestaties en veiligheid. Producenten en distributeurs van gewasbeschermingsmiddelen in Nederland geven hier onder meer invulling aan via www.toolboxwater.nl. Het platform biedt verschillende tools en stelt zogenaamde Emissie Reductieplannen beschikbaar voor normoverschrijdende gewasbeschermingsmiddelen.

9.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

De KRW impuls legt prioriteit bij de 12 stoffen in de werklIJst van 42 stoffen met een toelating als gewasbeschermingsmiddel en/of biocide: Aclonifen, Bifenox, (Alpha) Cypermethrin, Abamectine, Deltamethrin, Dimethenamid-P, Esfenvaleraat, Imidacloprid (geen toelating meer als gewasbeschermingsmiddel), Lambda-cyhalothrin, Metazachloor, Pirimicarb en Pyridaben.

9.3 Aanpak

Gewasbeschermingsmiddelen

Om te voorkomen dat werkzame stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen het oppervlaktewater verontreinigen, zijn emissiereductieplannen (ERP's) een belangrijk instrument. Deze stoffen komen bij toepassing van gewasbeschermingsmiddelen soms in het oppervlaktewater terecht, wat kan leiden tot normoverschrijdingen. Sinds 2016 worden voor de stoffen die het meest normoverschrijdend in water werden aangetroffen, door toelatinghouders in samenwerking met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ERP's opgesteld. Deze plannen bevatten specifieke aanbevelingen en voorschriften die bij strikte opvolging moeten leiden tot een vermindering van de concentraties van de betreffende stoffen in het water. Elk jaar vindt er een selectie plaats van de meest overschrijdende middelen waarvoor het opstellen van een ERP mogelijk is. Aanvullende maatregelen betreft o.a. het beperken van onnodig gebruik, het correct doseren en toepassen, toepassen van een hogere klasse driftbeperkende spuitdoppen, het in acht nemen van ruimere teelt/spuitvrije zones en de aanleg van een infiltratiegreppel of gebruik maken van een 'wafeltjesmachine'.

In het kader van het KRW-Impulsprogramma is, voor stoffen die op de Europese of nationale prioritaire lijst staan, een tussentijdse evaluatie gedaan. Een belangrijke oplossingsrichting om normoverschrijdingen van deze stoffen te voorkomen, zodat deze stoffen in 2027 geen overschrijdingen meer veroorzaken, is het opstellen of actualiseren van een ERP. Alle bij CropLife NL aangesloten toelatinghouders hebben hun medewerking toegezegd aan deze aanpak en onderschrijven de doelstelling van *geen overschrijdingen meer van de werkzame stoffen in het water*, zoals verwoord in de UP Toekomstvisie Gewasbescherming.

Een belangrijke stap bij het opstellen van een emissiereductieplan (ERP) is het analyseren van de oorzaken waardoor werkzame stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater terecht komen. Deze analyse is nodig om te bepalen welke aanvullende of vervolgmaatregelen effectief kunnen

zijn. Soms is de bron van verontreiniging direct te achterhalen, zoals bij specifieke toepassingen dicht bij water, maar in andere gevallen is de oorzaak minder duidelijk. Op basis van deze analyse wordt bepaald of er specifieke maatregelen voor bepaalde stoffen of locaties nodig zijn, of dat bredere, generieke maatregelen een betere oplossing vormen. Doordat de volledige analyse wordt gedeeld en besproken met het Ministerie van IenW, biedt dit handvatten voor eventuele emissiereductiemaatregelen naast de opgestelde ERP's. Concreet zal uit de jaarlijkse analyse met deskundigen, die op basis van de ERP en de analyse van normoverschrijdingen uit de bestrijdingsmiddelenatlas, een advies per stof komen. Dit advies kan ook zijn dat aanvullende maatregelen niet nodig zijn op basis van de analyse, of dat het aantal overschrijdingen in lijn met de verwachting zodanig afneemt dat geen aanvullende maatregelen nodig zijn.

NB. Parallel aan de hierboven beschreven inzet op vrijwillige maatregelen wordt ook gewerkt aan het verbeteren van de handhaafbaarheid. Aangezien ERP's bovenwettelijke maatregelen zijn en geen onderdeel zijn van het wettelijk gebruiksvoorschrift, zijn ze niet direct handhaafbaar door de NVWA en waterschappen. Om handhaving toch mogelijk te maken, wordt in nauw overleg met het Ministerie van IenW, het Ministerie van LNV en het Ctgb bepaald of maatregelen uit het ERP onderdeel kunnen worden van het wettelijk gebruiksvoorschrift. Dit maakt handhaving mogelijk en geeft een impuls aan een snellere en effectievere aanpak. Door maatregelen op te nemen in het wettelijk gebruiksvoorschrift, kan bovendien sneller tot actie worden overgegaan dan wanneer de KRW-normen onderdeel moeten worden van de beoordeling via het Europese toelatingssysteem. Strikte naleving van aanvullende maatregelen zoals vastgelegd in de ERP's draagt bij aan het verminderen van emissies van gewasbeschermingsmiddelen.

Vergroten van kennis en bewustzijn via opleidingen en trainingen draagt bij aan betere naleving. Dit kan bijvoorbeeld via winterlezingen; trainingen van bedrijven aan de adviseurs van de distributie na afloop van het groeiseizoen. Daarnaast is het een idee om de gebruiksvoorschriften (en bedoeling hiervan) en de eventuele ERP's onderdeel te maken van de verlenging/update van de spuitlicentie.

De opgestelde Emissiereductieplannen worden jaarlijks geëvalueerd en indien nodig aangescherpt om te zorgen voor effectieve emissiereductie in oppervlaktewater. Uitgangspunt is om bij onzekerheden over de oorzaken te handelen vanuit het voorzorgprincipe, wat betekent aannemelijke oorzaken aanpakken. Dit gebeurt tijdens het jaarlijkse ERP-overleg.

Biociden en diergeneesmiddelen

Een aantal van de werkzame stoffen worden ook toegepast in diergeneesmiddelen en biociden en kunnen daarmee ook bijdragen aan overschrijdingen in oppervlaktewater. Het opstellen van ERP's, zoals bij gewasbeschermingsmiddelen is niet 1 op 1 voor biociden en diergeneesmiddelen mogelijk. In tegenstelling tot gewasbeschermingsmiddelen, waarvoor vaak een directe relatie bestaat tussen toepassing en aanwezigheid in het water, zijn biociden en diergeneesmiddelen minder eenvoudig te traceren.

Werkzame stoffen uit diergeneesmiddelen kunnen afkomstig zijn van diverse producten zoals shampoos, vlooienbanden en druppels, waardoor het moeilijk is om specifieke maatregelen te formuleren die effectief zijn. De complexiteit wordt versterkt doordat diergeneesmiddelen Europees zijn toegelaten, wat betekent dat

verpakkingen niet eenvoudig aangepast kunnen worden voor aanvullende instructies of waarschuwingen.

Fidin (vereniging van producenten en importeurs van diergeneesmiddelen) zet in op communicatie vanuit de sector als generieke maatregel. Deze communicatie richt zich op bewustwording en verantwoord gebruik van diergeneesmiddelen, waarbij eindgebruikers en dierenartsen worden geïnformeerd over het belang van zorgvuldig gebruik. Dit kan bijvoorbeeld door informatie te delen over het juiste gebruik van shampoos en vlooiënbanden en het voorkomen van afspoeling naar het oppervlaktewater – ook via het riool. Bijvoorbeeld met de communicatiecampagne [maand van de parasiet](#) wordt hier (in april) aandacht voor gevraagd.

Daarnaast wordt nadrukkelijker de samenwerking met de waterschappen opgezocht voor een geïntegreerde (communicatie) aanpak. Door waterschappers uit te nodigen bij de vergaderingen over diergeneesmiddelen, kunnen inzichten worden gedeeld en ontstaat er een beter begrip van elkaars perspectieven en uitdagingen. Dit kan leiden tot innovatieve oplossingen die bijdragen aan het verminderen van diergeneesmiddelen in het water. Diergeneesmiddelen zijn onderdeel van de [ketenaanpak medicijnresten uit water](#).

Aanvullend op de communicatieaanpak vanuit de sector, is er een nationale communicatiecampagne voor burgers. Op de website <https://www.levenmetwater.nl/verbeteren-van-waterkwaliteit> worden praktische tips en adviezen gegeven hoe vervuiling door onder meer biociden te voorkomen.

9.4 Doelen en beoogde resultaten

Doel van de maatregel is het reduceren van normoverschrijdingen door agrarische emissies van gewasbeschermingsmiddelen en door het gebruik van biociden en diergeneesmiddelen. Resultaat is actuele emissiereductieplannen voor normoverschrijdende gewasbeschermingsmiddelen. Voor biociden en diergeneesmiddelen is het beoogde resultaat voor de korte(re) termijn het vergroten van de bewustwording.

10 Maatregel 10: Intensiveren uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 en Actieplan LTO/NAJK

10.1 Inleiding op de maatregel

Onder het uitvoeringsprogramma 'Toekomstvisie gewasbescherming 2030' (UP) dat sinds 2020 operationeel is, is een pakket van maatregelen geformuleerd gericht op emissiereductie van gewasbeschermingsmiddelen uit open teelten. Het UP bundelt acties voor overheden en bedrijfsleven. Onder het UP functioneren diverse werkgroepen. Er vindt afstemming plaats met het platform duurzame glastuinbouw, die zich specifiek richt op vermindering van emissies uit de glastuinbouw.

10.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

Deze maatregel richt zich op de stoffen met een toelating als gewasbeschermingsmiddel: Aclonifen, Bifenox, Cypermethrin, Abamectine, Deltamethrin, Dimethenamid-P, Esfenvaleraat, Lambda-cyhalothrin, Metolachloor, Metazachloor, Pirimicarb, Pyridaben.

10.3 Aanpak

De aanpak om de resultaten te bereiken is:

Maatregelenpakket 2.0 opstellen en uitvoeren

Binnen het UP gewasbescherming 2030 wordt vanaf 2024 gewerkt aan een maatregelenpakket 2.0 gericht op 'emissiereductie gewasbescherming open teelten'. Het pakket 2.0 richt zich op het in gebieden oplossen van de resterende opgaven die leiden tot normoverschrijdingen. Vanuit het UP gewasbescherming 2030 wordt ieder jaar een werkplan opgesteld en vastgesteld door de stuurgroep. Eind van ieder jaar wordt een voortgangsrapportage opgesteld en gedeeld met de Tweede Kamer.

Versterking onderdeel gewasbeschermingsmiddelen binnen DAW

Onder de vlag van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer werken overheden en de landbouwsector samen aan schoon en voldoende water. Dit gebeurt o.a. door middel van kennisopbouw, kennisdeling, studiegroepen, en communicatie richting boeren. Vanaf 2026 wordt de inzet op gewasbeschermingsmiddelen versterkt. Dit is onder meer mogelijk gemaakt door de DAW impulsregeling, waarvan de uitvoering doorloopt t/m 2027. 47 deelprojecten (op een totaal van 81 deelprojecten) hebben betrekking op emissiebeperking van gewasbeschermingsmiddelen. Ook hebben diverse organisaties met steun vanuit LVVN en IenW via het DAW het project Waterdichte Kaders opgezet. Doel van het project Waterdichte Kaders is om gebiedsgericht normoverschrijdingen aan te pakken van KRW stoffen. Inmiddels lopen er in 6 gebieden trajecten en voor 2 andere is een opstart in de maak.

10.4 Doelen en beoogde resultaten

Het doel van de maatregel is het selecteren van effectieve maatregelen om emissies naar water te reduceren en deze uitvoeren. Grootste risico voor het bereiken van het doel is het hebben van voldoende capaciteit om in de prioritaire gebieden stappen te zetten. Het maatregelpakket bevat acties gericht op emissiereductie in prioritaire gebieden met acties voor de hele sector (agrariërs, leveranciers, adviseurs, loonwerkers en overheden).

Cluster 3: maatregelen metalen, PAK's en industriechemicaliën

11 Maatregel 11: Aanscherpen stoffenbeleid

11.1 Inleiding op de maatregel

Het generieke stoffenbeleid is gericht op het verminderen van risico's van alle schadelijke stoffen, waaronder ook onder de KRW genormeerde stoffen. Het kan nodig zijn om aanvullend beleid te maken om normoverschrijdingen van specifieke stoffen verder aan te pakken. Dit vraagt allereerst inzicht in de bronnen van vervuiling. Via deze maatregel wordt een aanpak ontwikkeld voor stoffen waarbij het productgebruik een belangrijke oorzaak is voor de normoverschrijdingen in water (o.a. lozingen huishoudens, biociden, atmosferische depositie via huishoudens en wegverkeer). Een voorbeeld van een dergelijke aanpak is de ketenaanpak medicijnresten uit water.

11.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

Deze maatregel kan worden ingezet voor alle 42 probleemstoffen, nadat via een bronnenanalyse duidelijk is geworden welke stoffen hiervoor in aanmerking komen (zie hiervoor maatregelen 3 en 15).

11.3 Aanpak

Bij maatregel 3 zijn/worden een aantal brononderzoeken uitgevoerd, op basis waarvan bepaald kan worden welke stoffen en welk productgebruik zich leent om via een aanscherping van het stoffenbeleid emissies te beperken. Het gaat om de volgende onderzoeken:

- Onderzoek naar het gebruik van vijf insecticiden ([Antea, 2025](#))
- Onderzoek naar de herkomst van zes KRW-stoffen op basis van emissieregistratiegegevens ([Deltares, 1 juli 2025](#)), aangevuld met Brononderzoek normoverschrijdende KRW-stoffen ([Arcadis & Aveco de Bondt, 2026](#))

Daarnaast zal met zink als eerste casus worden nagegaan waar een bron- en/of ketenaanpak nodig is om de emissies te reduceren. Voor zink zijn er veel verschillende bronnen: Scheepvaart levert ongeveer een kwart van de zinkbelasting, afkomstig van coatings in de recreatievaart, anodes in de zeescheepvaart en in mindere mate de binnenvaart, anodes op sluizen en bruggen. Ook directe en indirecte lozingen, bouwmaterialen en straatmeubilair zijn (via afstromend hemelwater) een belangrijke bron. Een stofgerichte ketenaanpak lijkt hier passend en vraagt inzet van alle betrokken partijen.

Ook de maatregel 'afvalwaterketen KRW-proof' (zie maatregel 15) kan inzicht geven in waar aanscherping van het stoffenbeleid nodig is.

11.4 Doelen en beoogde resultaten

Het doel van de maatregel is om, waar mogelijk en effectief, vervuiling te voorkomen door het stoffenbeleid doelgericht verder aan te scherpen. Dit door maatregelen te formuleren gericht op het toepassen van stoffen door bedrijven en op het gebruik van producten door bedrijven en huishoudens. Als eerste voorbeeld wordt een verkenning uitgevoerd voor zink.

12 Maatregel 12: Algemene regels en maatwerkvoorschriften (in)directe lozingen KRW-proof

12.1 Inleiding op de maatregel

De KRW verplicht tot het bezien en zo nodig herzien van toestemmingen en vergunningen voor stoffen waarvoor de norm niet wordt gehaald (art.11 lid 5). Dit geldt naast vergunningen, ook voor de algemene regels in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) voor directe en indirecte lozingen en voor bestaande maatwerkvoorschriften.

12.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

Deze maatregel is van belang voor alle stofgroepen.

12.3 Aanpak

IenW evalueert de effectiviteit van het stelsel van vergunningen en algemene regels. Hiermee wordt het huidige stelsel geëvalueerd en worden waar nodig oplossingsrichtingen in beeld gebracht. Na besluitvorming worden eventuele wijzigingen vervolgens vanaf 2026 doorgevoerd.

Het onderzoek richt zich op een drietal onderwerpen:

1. Tijdelijkheid vergunningen
2. Bevoegdheidsverdeling – hoe nu georganiseerd en voor- en nadelen van alternatieven
3. Effectiviteit van de algemene regels, waar relevant gedifferentieerd naar branches en/of (categorieën van) milieubelastende activiteiten.

De evaluatie van en eventuele wijzigingen aan het stelsel worden waar mogelijk in 2025 en 2026 in gang gezet. Het regelmatig bezien van algemene regels en maatwerkvoorschriften wordt onderdeel van het wetsvoorstel voor het tijdelijk maken van vergunningen, als invulling van de inbreukprocedure door de EC over lozings- en onttrekkingsvergunningen. Daarbij wordt dan ook meegenomen of er beste beschikbare technieken (BBT) zijn voorgeschreven en of deze voor de KRW voldoende zijn.

Voor onderdeel 3 geldt dat resultaten en inzichten van andere maatregelen uit dit uitvoeringsplan relevant zijn voor het concretiseren en prioriteren van acties. Deze acties kunnen naar verwachting niet allemaal voor eind 2027 voorbereid en in uitvoering zijn.

12.4 Doelen en beoogde resultaten

Doel van de maatregel is om de effectiviteit van het stelsel van vergunningen en algemene regels te verbeteren, zodat emissies van KRW-probleemstoffen naar oppervlakte- en grondwater worden beperkt en aan de normen wordt voldaan. Het regelmatig bezien van algemene regels en maatwerkvoorschriften wordt onderdeel van het wetsvoorstel voor het tijdelijk maken van vergunningen, als invulling van de inbreukprocedure door de EC over lozings- en onttrekkingsvergunningen.

13 Maatregel 13: KRW-proof lozingsvergunningen en prioriteren toezicht en handhaving

13.1 Inleiding op de maatregel

Lozingsvergunningen aan bedrijven worden vergund door Rijkswaterstaat, provincies, waterschappen en gemeenten. Het gaat zowel om directe lozingen op het oppervlaktewater als om lozingen op het openbare riool (indirecte lozingen). Door het bezien en zo nodig herzien van vergunningen en meer toezicht en handhaving kunnen emissies van KRW-stoffen die leiden tot normoverschrijdingen worden verminderd.

13.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

Deze maatregel is relevant voor alle KRW-probleemstoffen die geloosd worden en is in ieder geval relevant voor normoverschrijdende stoffen als biociden, metalen, PAK's, industriechemicaliën en ammonium.

13.3 Aanpak

Lozingsvergunningen aan bedrijven worden vergund door Rijkswaterstaat, provincies, waterschappen en gemeenten. De overheden bezien momenteel voor de KRW relevante vergunningen en herzien deze waar nodig. De inzet is in eerste instantie vooral gericht op directe lozingen, zoals lozingen van IPPC-bedrijven⁶.

Op dit moment is er onvoldoende grip op indirecte lozingen. Deze lozingen op het openbare riool zijn nog beperkt in beeld, de opdracht van provincies en gemeenten aan de omgevingsdiensten is veelal niet duidelijk, en de inzet en kennis kan niet geleverd worden. Het gesprek hierover tussen provincies, gemeenten en omgevingsdiensten is overal in het land op gang gekomen. Er is vanaf 2024/2025 een groot aantal projecten, pilots en samenwerkingsverbanden gestart, waarbij gewerkt wordt aan het verkrijgen van inzicht in de opgave, en aan het uitwerken van aanpakken om grip te krijgen op indirecte lozingen. Omgevingsdienst NL heeft een actief Kennisnetwerk Waterkwaliteit dat met een Kennisplan werkt aan het versterken van kennis voor de VTH-uitvoering. Vanuit dit kennisplan wordt onder andere gewerkt aan standaardteksten voor lozingsvoorschriften. Door IPO is een landelijke werkgroep indirecte lozingen ingesteld, met deelnemers van IenW, VNG, Unie van Waterschappen en Omgevingsdienst NL. Ook is er een landelijk dashboard indirecte lozingen ontwikkeld, om de voortgang op indirecte lozingen inzichtelijk te maken.

Het VTH-stelsel speelt een essentiële rol in het beschermen van de waterkwaliteit in Nederland. Nieuwe ontwikkelingen door bijvoorbeeld de KRW over het herzien en bezien van vergunningen vergroten de druk op het VTH-stelsel en kunnen potentieel leiden tot kennisleemtes bij bestaande VTH medewerkers. Daarnaast zijn er signalen bij alle betrokken partijen dat er behoefte is aan meer aandacht voor kennisontwikkeling binnen de VTH sector. Door samen in te zetten op het *human capital* beleid binnen de VTH sector wordt er gehoor gegeven aan deze signalen, kan

⁶ IPPC staat voor Integrated Pollution Prevention and Control. Bedoeld worden bedrijven die vallen onder de Richtlijn Industriële Emissies (RIE).

de druk op het VTH-stelsel worden verlicht en wordt de kwaliteit in alle lagen van de sector verbeterd.

De kennisopbouw binnen het VTH-stelsel kan in twee hoofdcategorieën worden uitgesplitst. Enerzijds kan er worden ingezet op kennisopbouw bij bestaande VTH medewerkers. Anderzijds is er te weinig aanwas van nieuwe VTH medewerkers en kan er specifiek worden ingezet op opleidingstrajecten voor nieuwe medewerkers.

Voor kennisopbouw bij bestaande VTH medewerkers kan naar aanleiding van een eerder succesvol opleidingstraject voor vergunningverlening medewerkers o.a. worden ingezet op het actualiseren, uitbreiden of (indien nodig) ontwikkelen van lesmodules voor trainingen. Op deze manier kunnen er modules voor zowel vergunningverlening, toezicht en handhaving beschikbaar worden gesteld en kunnen er trainingen worden gegeven aan bestaande VTH medewerkers.

Voor de aanwas van nieuwe VTH medewerkers zal er verder moeten worden verkend wat de meest effectieve manieren zijn om de potentiële nieuwe medewerkers op te leiden en te enthousiasmeren over het werken in de VTH sector. De verkenning zou zich onder andere kunnen richten op het ontwikkelen van lesmodules voor HBO curricula en het faciliteren van traineeships op de verschillende onderdelen binnen vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Al met al zal er door bevoegde gezagen voor zowel kennisopbouw bij bestaande VTH-medewerkers als voor de aanwas van nieuwe VTH-medewerkers een nader plan moeten worden uitgewerkt dat door alle partijen gedragen wordt.

13.4 Doelen en beoogde resultaten

- Alle directe lozingsvergunningen die relevant zijn voor KRW zijn eind 2027 bezien en waar nodig herzien.
- Voor indirecte lozingen is een aanpak voor het KRW-proof maken van de vergunningen, samen met gemeenten en omgevingsdiensten. Ter ondersteuning in de aansturing wordt hiervoor een landelijk dashboard ingericht en jaarlijks geactualiseerd.
- Inzet op vergroten van de kennis- en capaciteitsopbouw (langere termijn).

14 Maatregel 14: Actieprogramma chemische stoffen KRW bedrijfsleven

14.1 Inleiding op de maatregel

VNO-NCW en MKB Nederland hebben het initiatief genomen om met het Rijk (IenW) en de meest relevante bedrijfstakken maatregelen te ontwikkelen die de emissies van probleemstoffen voorkomen of reduceren. Daarvoor is het '[Actieprogramma KRW bedrijfsleven](#)' opgesteld. VNO-NCW en MKB Nederland zetten in op het vergroten van de bewustwording van branches en bedrijven over de KRW en helpen branches en bedrijven om werk te maken van emissiebeperkende maatregelen.

14.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

VNO-NCW en MKB Nederland richten zich met het actieprogramma op de stofgroepen metalen, PAK's en industriechemicaliën.

14.3 Aanpak

Het Actieprogramma KRW Bedrijfsleven informeert en geeft praktisch handelingsperspectief aan ondernemers over de Kaderrichtlijn Water (KRW). Via de website www.ondernemen.nl/krw wordt begrijpelijke informatie gedeeld over de KRW zodat ondernemers waterbewust kunnen (blijven) ondernemen en aan de KRW-eisen kunnen voldoen. Als onderdeel hiervan is een KRW Self Assessment tool ontwikkeld, waarmee ondernemers inzicht krijgen in hun situatie en wat ze kunnen doen. Ook zijn en worden bijeenkomsten georganiseerd via de ledennetwerken. Daarnaast ondersteunt het Actieprogramma ook de betreffende brancheorganisaties zodat ondernemers ook via hun eigen brancheorganisatie goed worden geïnformeerd over de KRW. Medio maart 2026 komt er een communicatiepakket voor branches beschikbaar. Ook is er een online supportdesk, waar vragen gesteld kunnen worden.

14.4 Doelen en beoogde resultaten

Verminderen van de uitstoot van bedrijven van chemische stoffen via directe en indirecte lozingen naar oppervlaktewater en het riool.

15 Maatregel 15: Afvalwaterketen KRW-proof

15.1 Inleiding op de maatregel

In loop naar de KRW-deadline in 2027, wordt het steeds duidelijker dat ook de afvalwaterketen een rol heeft bij het halen van de waterkwaliteitsdoelstellingen. De afvalwaterketen staat hiermee voor grote uitdagingen; om aan de waterkwaliteitsdoelen te kunnen (blijven) voldoen, moeten alle lozingen goed in beeld zijn en niet leiden tot normoverschrijdingen in oppervlaktewater. De Unie van Waterschappen en IenW stellen gezamenlijk een programmatische aanpak voor om de afvalwaterketen in staat te stellen om aan deze doelen te werken.

NB. Afhankelijk van de definitie kan kunnen ook regenwaterriolen en riooloverstorten onder het begrip 'afvalwaterketen' vallen. Deze emissieroutes zijn geen onderdeel van de scope van deze maatregel in dit uitvoeringsplan. Deze maatregel richt zich uitsluitend op de afvalwaterketen via rwzi's.

15.2 De stoffen waarvoor de maatregel wordt ingezet

Alle KRW-probleemstoffen die via de effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) in het oppervlaktewater terechtkomen. Dit kunnen alle 42 KRW-probleemstoffen zijn.

15.3 Aanpak

De aanpak afvalwaterketen KRW-proof bestaat uit vier verschillende blokken, die parallel aan elkaar uitgewerkt worden. De blokken gaan over het verzamelen van gegevens, inzicht in het effect op het oppervlaktewater, opstellen van handelingsperspectieven en ten slotte de borging van de afspraken. Deze maatregel betreft hiermee in feite een meer programmatische aanpak van de afvalwaterketen en heeft een relatie met meerdere andere maatregelen uit dit uitvoeringsprogramma.

1. Monitoren, data verzamelen:

Een belangrijk onderdeel van het traject is het verzamelen van de juiste gegevens van de stofbelasting vanuit de afvalwaterketen. Door monitoring, analyse en gezamenlijke kennisontwikkeling brengen we in beeld wat de benodigde data van waterschappen, omgevingsdiensten en bedrijven zijn om het effect op de waterkwaliteit goed in beeld te brengen.

Hierbij kan ook in beeld worden gebracht relatieve aandeel van RWZI's wordt weergegeven ten opzichte van andere puntbronnen, diffuse bronnen, grondwater en bovenstroomse aanvoer. Vervolgens kunnen ook de bronnen in beeld worden gebracht die concentraties van probleemstoffen in het rwzi-influent beïnvloeden.

2. Effect op oppervlaktewater:

In dit traject voeren we emissie-analyses uit bij de rwzi's die inzicht geven in de impact van de afvalwaterketen op de waterkwaliteit en op het behalen van de KRW-doelen. Begin 2026 zullen er in pilotgebieden emissie-analyses uitgevoerd worden. Hierdoor leren we hoe we de lozingen van rwzi's op een juiste manier kunnen toetsen aan de eisen vanuit de KRW, Richtlijn Stedelijk Afvalwater en andere relevante waterkwaliteitsrichtlijnen. Op basis van de ervaringen in de pilots gaan we in kaart brengen wat een redelijke en doelmatige monitoringsinspanning is en hoe die ingevuld kan worden.

3. Handelingsperspectief per stof(groep):

Tegelijkertijd ontwikkelen we in 2026 handelingsperspectieven per stof of

stofgroep. Deze handelingsperspectieven schetsen de routes en verantwoordelijkheden waarmee we de opgave gezamenlijk kunnen aanpakken. Het gaat daarbij om het neerzetten van een heldere structuur en proces, zodat we vanaf 2027 doelgericht en innovatief vervolgmaatregelen kunnen nemen.

4. Vastleggen en borging:

Per zuiveringskring wordt er in kaart gebracht welke uitdagingen er zijn en welke maatregelen er uitgevoerd moeten worden om aan de waterkwaliteitsdoelstellingen te voldoen. De hele keten zal bijdragen aan de maatregelen die uitgevoerd moeten worden, zoals het aanpakken van indirecte lozingen of het aanpassen van het productenbeleid.

Vanuit de Richtlijn Stedelijk Afvalwater (artikel 23, nationaal uitvoeringsprogramma) moet Nederland als lidstaat een investeringsprogramma voor rwzi's hebben opgesteld per 1 januari 2028. De plannen die worden opgesteld voor de zuiveringskringen zullen een onderdeel zijn van dit investeringsprogramma. Uitwerking hiervan valt buiten de scope en inzet van dit uitvoeringsprogramma.

15.4 Doelen en beoogde resultaten

De programmatische aanpak moet ertoe leiden dat er uniforme eisen en verwachtingen kunnen worden opgesteld voor de verschillende componenten van de afvalwaterketen. Dit zal bijdragen aan het kunnen voldoen aan de bestaande wettelijke kaders, zoals de Kaderrichtlijn Water, en daarmee zal dit leiden tot een stevige verbetering van de waterkwaliteit.

Reeds behaalde resultaat betreft een concept-handreiking voor het uitvoeren van emissie-analyses bij rwzi's. In 2026 zal deze handreiking toegepast worden bij een aantal pilot-rwzi's, en vervolgens mogelijk bijgesteld. Beoogd resultaat is om eind 2027 voor alle rwzi's een emissie-analyse uitgevoerd te hebben. Op basis daarvan kan een plan per zuiveringskring worden opgesteld om de betreffende zuiveringskring KRW-proof te maken.